

Mart 2012

Önleyebilirdik, önleyemedik!

Bazı olayları okuduğumuzda filmi geriye doğru sarabilir ve bu sonucun nasıl önlenebileceğini adım adım belirleyebiliriz. Bu belirleme, benzer durumların tekrar etmemesi için yapılması gerekenleri de gösterir aynı zamanda. Dolayısıyla hem geçmişe hem de geleceğe doğru sorumluları ve sorumlulukları tespit etmemizi sağlar. Bir çocuğun zarar gördüğü her olaya bu bakış açısı ile bakmak devletin, toplumun ve hepimizin çocuklara karşı sorumluluğudur. İşte size bu gözle baktığımızda çok şey anlatacak mart ayı haberlerinden bazıları:

Basit bir ihmalden daha öte değil mi?

Önlenebilecekken önlenememiş ve çocuk haklarının pek çok alanını ilgilendiren ihlal durumu: [Bilge Köyü çocukları okula gönderilmiyordu](#). 4 Mayıs 2009 tarihinde Mardin'in Mazıdağı İlçesi'ne bağlı Bilge Köyü'nde bir katliam meydana gelmiş; saldırıda 6'sı çocuk, 16'sı kadın, toplam 44 kişi hayatını kaybetmiş, 17 kişi yaralanmıştı. Olay sonrasında Bilge Köyü'ne pek çok [ziyaret yapıldı](#) ve köyde pek çok [çalışma gerçekleştirildi](#). Şimdi deniliyor ki, Bilge Köyü'nde çocuklar okula gönderilmiyor. Bir yerde çocuklar okula gönderilmiyor ise, birçok başka ihmal ve istismar için de yeterli şüphe oluşur. [Bu iddiaya bir kamu kurumunun cevap vermesi gerekir. Bu söylenen doğru mudur?](#)

Yaşam hakkı ihlali

Kolluk kuvvetlerinin operasyonlar veya gösterilere müdahaleler sırasında yaşam hakkını ihlal eden uygulamaları, şimdiye kadar Türkiye'de pek çok çocuğun hayatını kaybetmesine neden oldu. Onlardan biri olan ve babası ile birlikte evlerinin önünde öldürülen Uğur Kaymaz ile ilgili AİHM'e yapılan başvuru kapsamında [mahkemenin Türkiye'ye sorduğu, kolluk kuvvetlerinin müdahalesinin hukuka uygunluğuna ilişkin sorular](#), çocukların korunmaları için [alınması gereken önlemler](#) bakımından da yol gösterici niteliktedir.

Erken evlilikler

[Erken evlilikler ocak ayının konusuydu. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı erken evlendirilmeye izin verilmeyeceğini söylemişti](#). Ancak [Şubat ayında olduğu gibi](#) bu ay da erken evlilik haberleri acil yardım çağrıları şeklinde yayınlanmaya devam etti. [6 ay önce teyzesinin oğlu ile evlendirilen 16 yaşındaki S.B.'nin yaşadıkları, erken evliliğin bütün zararlarını gözler önüne serer nitelikteydi](#): Yaşı küçük olduğu için resmi nikah olmadan evlendirilmişti, ilköğretim 8. sınıfta okulu bırakmak zorunda kalmıştı ve eşi ve eşinin yakınlarının [işkence](#) boyutuna varan fiziksel istismarına maruz kalmıştı.

Cinsel istismar olayları

Bir yetişkinin 18 yaşından küçük bir çocuğa yönelik olarak cinsel tatmine yönelik davranışlarda bulunmasını hâlâ "cinsel istismar" olarak görmediğimiz ve bu istismarı önlemek için gerekli mücadele araçlarını yaygınlaştırmadığımız için çocuklar önlenebilecekken önleyemediğimiz istismarların mağduru olmaya devam ediyor. [Isparta'nın bir ilçesinde lise müdürünün cinsel istismarı sonucunda hamile kalan öğrenci gizlice kürtaj yaptırarak bebeğini aldırdı; olayın ortaya çıkması üzerine okul müdürü tutuklandı](#).

Isparta'da bir başka cinsel istismar iddiası İmam Hatip Lisesi'nde yaşandı. [Daha önce de öğrencisi ile evlenmiş olan bir öğretmenin, kız öğrencilerinden birine cinsel istismarda bulunduğu ve görüntülerini DVD'ye kaydettiği görüntülerin eşi tarafından bulunması sonucunda öğretmenin açığa alındığı bildirildi.](#) Bu öğretmen, öğrencisi bir çocukla evlendikten sonra çocukların olduğu bir okulda öğretmenlik yapmaya nasıl devam edebildi? Sistemimizdeki bu açığın sebebini araştırmadığımız ve bu açığa neden olan kusurumuzla yüzleşmediğimiz sürece bu mağduriyetlerden hepimiz sorumlu değil miyiz?

[Adana'da 42 yaşında bir adam 14 yaşındaki üvey kızına cinsel istismarda bulunduğu iddiası ile tutuklandı. Kağıthane'de bir lisede sözleşmeli olarak çalışan 32 yaşındaki kadın beden eğitimi öğretmeni hakkında 17 yaşındaki kız öğrencisine cinsel istismarda bulunduğu iddiası ile dava açıldı. Bartın'da 14 yaşındaki ilköğretim öğrencisine cinsel istismarda bulunduğu iddia edilen 22 kişi gözaltına alındı, 18'i tutuklandı. Diyarbakır'da 14 yaşındaki bir ilköğretim öğrencisi yolunu kesen 4 kişinin cinsel istismarına maruz kaldı. Trabzon'da yaşayan Hrant Dink davasının sanığı 14 yaşındaki bir kız çocuğuna cinsel istismar iddiasıyla tutuklandı.](#)

Fiziksel ve duygusal istismar

Çocuklar kendilerini korumakla görevli kamu görevlilerinin fiziksel veya duygusal şiddetine maruz kalıyorlar. Bu şiddet, bir başkasının şiddetine göre daha vahim sonuçlara neden oluyor. Çünkü bu durumda çocuk sadece şiddete maruz kalmıyor, onu şiddetten korumakla görevli kişinin desteğinden de yoksun kalıyor. Bu istismarlar, personelin seçiminden eğitimine kadar bir dizi politika ile önlenebilecekken, önlenememiş olanlar.

Fenerbahçe Universal Kadın Voleybol Takımı'nın Avrupa Şampiyonu olarak Türkiye'ye gelmesi büyük coşku yarattı. [Havaalanındaki karşılamada polis ve taraftar arasında arbede çıktı ve polisin müdahalesi sırasında 12 yaşında bir kız çocuğunun bacağı kırıldı.](#)

[Kırklareli'nin Vize İlçesi'ne bağlı bir köyde 'ş' harfini söyleyemeyen öğrencisinin boynuna 'Şakir' yazılı bir kağıdı asarak evine gönderdiği öne sürülen öğretmen hakkında adli ve idari soruşturma başlatıldı.](#) Bu şekilde kayıtlara geçen ilk duygusal istismar vakası olma [özelliğini ve önemini taşıyor bu olay.](#)

[Üstün zekalı çocuklara eğitim veren bir okulda 3 öğrenciye psikolojik taciz uyguladığı iddiasıyla yargılanan öğretmen, 9 yaşındaki öğrencisinin ruh sağlığının bozulmasına yol açtığı gerekçesiyle 5 ay hapse mahkum oldu.](#)

Bir fiziksel istismar olayı, ifade özgürlüğüne müdahale ile birleşerek sonunda eğitim hakkını engelleyen bir uygulamaya dönüşmüş durumda. [Konya'da Hocacihan Anadolu İmam Hatip Lisesi'nde coğrafya öğretmeni tarafından dövüldüğü iddiasıyla ambulansla hastaneye kaldırılan 16 yaşındaki 11. sınıf öğrencisi, okulda dayak yediği basında haber olarak yer alınca, basına izinsiz bilgi vermek suçlamasıyla okuldan tasdiknameyle uzaklaştırıldı.](#)

Kurum bakımında istismar... Çözmeye çalıştıkça dolaşan bir sorun yumağı

Şubat ayını, çocukların fiziksel ve cinsel istismara maruz kaldıkları iddiası ile gündeme gelen [Pozantı Ceza İnfaz Kurumu'nda yaşananlar](#) ile kapatmıştık. Tam bir önlenebilecekken önleyememe örneği olan [Pozantı'da yaşanan sorunlar ile ilgili haberler Mart ayında da devam etti.](#) Çocukların uluslararası standartlara aykırı kurumlarda tutulmasının bizatihi kendisini risk olarak kabul etmediğimiz ve [müdahale için kötü muamele iddiasının ispatı şartını aradığımız](#)

[için](#) Pozantı'da sorun bu hale geldi. [Bir yandan kurum ile ilgili olarak çeşitli tarihlerde benzer şikayetlerin dile getirilmiş olduğuna ilişkin haberler yayınlanırken, bir yandan da Adalet Bakanlığı duruma uygun biçimde hızlı bir teftiş başlattı](#) ve bunun sonucunda hazırlanan raporda ["18 tutuklu çocuk hakkında tacizden adli işlem yapılmalı; iddiaları incelemeyen 6 görevli hakkında soruşturma başlatılmalı"](#) denildi. Bu sırada [Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Olguları Değerlendirme Kurulu, çocuklarla ilgili Adalet Bakanlığı'na sunduğu raporda cezaevlerinde 18 yaş altındaki ergenlerin cinsel istismara maruz kaldıklarını ve bu vakaların sayısında artış olduğunu bildirdi.](#)

Adalet Bakanlığı'nın hazırlattığı raporda sözü geçenler hakkında soruşturma başlatılırken bir yandan da [Adana Pozantı'da bulunan tutuklu çocuklar Ankara Sincan Çocuk Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'na taşındılar. Çocukların ailelerinden ve davalarının görüldüğü adliyeden 490 km. uzağa taşınmaları ile birlikte bu sefer başka hak ihlalleri gündeme geldi.](#) Bütün bu sürecin sonunda elde ettiğimiz sonuç şu: 18 tutuklu çocuk hakkında ceza infaz kurumunda işledikleri iddia edilen suçlar nedeniyle de dava açılıyor, muhtemelen cezalandırılacaklar; [kurumda kalan çocuklar çok uzağa götürüldükleri için duruşmalarına gidemiyorlar ve aileleri ile görüşemiyorlar.](#) Halbuki ihtiyaç şuydu: Çocuklar için çocuğa özgü kurum kurulması.

Yaşam alanlarındaki tedbirsizlikler

Her ay kaç çocuğun yaşam alanlarındaki tedbirsizlikler sonucu hayatını kaybettiğine dair bir istatistiğe sahip olmadan, ihmal ile mücadele etme olanağı bulamayız. Mart ayında da önceki aylarda olduğu gibi çocukların yaşamına mal olan ihmal olayları yaşandı. [Kağıthane'de bir gecekonduda çıkan yangında 3 yaşındaki çocuk öldü, babası ağır yaralandı. Gaziantep'te sobadan sızan karbonmonoksit gazından zehirlenen biri 6 diğeri 15 yaşında 3'ü kardeş 4 kişi yaşamını yitirdi.](#)

Her gün taşınmalı eğitimle öğrenimini sürdüren 720 bin öğrenci var ve henüz servis araçları ve şoförleri ile ilgili ne yeterli standarda, ne denetime, ne de duyarlılığa sahibiz. Eğitimi taşınmalı hale getirirken, bundan kaynaklanan riskleri öngörerek tedbirini almadığımız için çocuklar okul yolunda geçirdikleri trafik kazalarında hayatlarını kaybediyorlar. [Bursa'nın İznik İlçesi'nde öğrenci servisi ile tırın çarpışması sonucu 1 öğrenci öldü, minibüs sürücüsü ile 18 öğrenci yaralandı. Konya'nın Ereğli ilçesinde öğrenci servis minibüsü ile tırın çarpışması sonucu 10 kişi yaralandı. Mardin'in Nusaybin İlçesi'nde öğrenci servisinin lastiğinin patlaması sonucu devrilmesiyle meydana gelen kazada 10'u öğrenci, 11 kişi yaralandı. Balıkesir'in Savaştepe İlçesi'ne bağlı Sarıbeyler Beldesi'nde öğrenci servisi 150 metrelik uçuruma yuvarlandı ve midibüsteki öğrencilerden 3'ü ölürken, 19 kişi de yaralandı.](#) Mart ayı içerisinde Belçika'da da bir okul gezisinden dönen otobüs kaza yaptı ve 22'si çocuk 28 kişi hayatını kaybetti. [Bu kaza sonrasında olay yerine 300 kadar yardım görevlisi gitti ve yas ilan edildi, ardından düzenlenen anma töreni devletin kendini olaydan sorumlu hissetmesine dair bir örnek oluşturacak nitelikteydi.](#)

Düğünde veya herhangi bir kutlamada rastgele ateş açılması önlenemez bir durum mudur ki, [Adana'da bir çocuğun düğünde açılan ateş sonucu hayatını kaybetmesi önlenemedi?](#)

Çocukların oynamaları için [güvenli alanlar oluşturamadığımız için](#) onlar sokakta oynuyorlar ve pek çok tehlikeye maruz kalıyorlar. Elazığ'daki Efecan da onlardan biri. [Birkaç gün önce babası trafik kazasında ölmüş olan 4 yaşındaki çocuk sokakta oynarken kendisine bir araç çarpması sonucu hayatını kaybetti.](#)

İntiharlar

Erken uyarı sisteminin ve çocuk ve ergenlere yönelik ruh sağlığı hizmetlerinin eksikliğinin bir önemli sonucu da önlenemeyen intiharlar. [Okula geç başladığı için kendinden küçüklerle birlikte okumak zorunda kalan ve bu durumun ağırlığına gittiği ileri sürülen 13 yaşında ilköğretim 5. sınıf öğrencisi bir çocuk Mersin'de av tüfeği ile intihar etti.](#)

Suçta sürüklenme

Erken uyarı sistemi, çocuk ve ergenlere yönelik ruh sağlığı hizmetleri ve sosyal hizmetler ile çocukların suçta sürüklenmesini önlemek de mümkün. Ancak bu hizmetlerin eksikliği sonucu ortaya çıkan çocuk ve ergen suçlarına örnekler ile bu ayda karşılaştık. [Kayseri'de 17 yaşında bir çocuk, ekmek bıçağı ile bir başka öğrenciyi rehin aldı. Üşüdüğü için bir büfenin penceresinden giren ve dolaptaki salam ve kaşarı yiyip gazoz içen 17 yaşındaki çocuk için 9 yıl ceza istendi.](#) Okuması için ailesi tarafından halasının yanına gönderilen ve bazı uyum sorunları olduğu söylenen [15 yaşındaki çocuk ise hala ve eniştesini evde bulduğu silahla vurdu.](#)

Çocukların suç sayılan davranışlardan korunması ile ilgili strateji eksikliğinin en önemli göstergelerinden biri gösterilere katılan çocukların durumudur. Bir yandan [cezaların ağırlaştırılmasına yönelik yöntemlere ağırlık verilirken](#); diğer yandan çocukların ifade özgürlüklerini kullanmak üzere gösteri düzenleme hakkı ile şiddet içeren gösterilerden korunma hakkı arasındaki ayırım görmezden geliniyor. Bundan da yine çocuklar zarar görüyor. [Gösteri sırasında elinde bomba patlayan çocuk](#) bu ay zarar gören çocuklardan biri. Bu konu ile ilgili [Osman Baydemir'in çağrısını dikkate almak](#) ve çağrı düzeyinde bırakmayıp, yanıt bulmasını sağlayacak tedbirler üzerinde çalışmak gerekiyor.

Bir şey yapmalı!

Bazı olaylar ise bir işaret fişeği görevini görüyor. O ana kadar fark edilmemiş tehlikeleri fark etmemizi sağlayan bu olaylar sonrasında hiçbir şey olmamış gibi hayata devam etme becerisini gösterebilmek, bu olayların işaret ettiği tehlike ile karşı karşıya olan çocuklara karşı sorumluluğumuz açısından en hafifinden ihmaldir. Aşağıda yer alanlar mart ayında yayınlanan, işaret fişeklerini konu edinmiş haberlerden örnekler:

[İstanbul'da kontrole gelmiş gibi davranarak hastanelerde hırsızlık yaptığı iddia edilen 5 aylık hamile kadın ile suç ortağı olduğu belirtilen bir kişinin gözaltına alındığını duyuran haber](#) erken uyarı sistemine olan ihtiyacı hatırlatır nitelikte. [Hırsızlık yaptığı iddia edilen kadının hamile olması ve doğacak çocuğun risk altında olması ile ilgilenen kimse var mı acaba sistemde?](#) Eğer yoksa, önleme odaklı bir çocuk koruma sistemi için acilen böyle bir sistemi oluşturmaya çalışmamız gerekiyor. Öncelikle, bu anne adayını takip edecek bir sosyal hizmet uzmanı görevlendirilmesi sağlanmalı; sonra da benzer durumdaki tüm anne adaylarını fark edecek ve destekleyecek bir sistem kurulmalıdır.

Buna benzer bir başka haber de Adana'dan geldi. Adana'da eşi bir yıla aşkın süre işsiz kalan (Mart ayında yayınlanan [TÜİK verilerine göre](#) Aralık 2011 tarihi itibarıyla işsiz kişi sayısı 2 milyon 576 bin kişi) ve ev kirasını 8 aydır ödeyemeyen 26 yaşındaki Emine Akçay, çocuklarının üşüdüğünü görünce cebindeki son parayla odun almaya gitti. O kadar az parası vardı ki oduncu 'Bacım bu paraya odun mu olur' dedi. Ama anne Emine Akçay ısrar etti, bir çuval odunu alıp eve geldi. Odunlar ıslandığı için yanmadı. Lastik parçalarını tutuşturmaya

çalıştı; olmadı. Emine Akçay, çocuklarının ısınması için çalıştırdığı saç kurutma makinesini küçük oğluna verdi. [Daha sonra diğer odaya gidip, tavandaki salıncak demirine ip bağlayarak, intihar etti.](#) Bu örnek de aslında, önlenabilir durumlara bir örnek. Ancak aynı zamanda hiç yoksa bu kadar vahim bir olay benzerlerinin yaşanmaması için bir işaret görevi görsün diye düşündüğümüz için burada yer veriyoruz. [Aynı zamanda bu olay Emine Akçay'ın çocuklarının bundan sonra karşı karşıya kalacakları riskler için de bir işaret fişeği.](#)

Her ay benzerleri ile karşılaşyoruz ama aynı sorunun üç değişik yönünü gösteren olayların hepsinin aynı ay içerisinde gerçekleşmesi bu konunun önemini tekrar hatırlamamıza vesile olmalı. [Bir çocuk düğünde havaya açılan ateş sonucu hayatını kaybetti, bir başka çocuk evde bulunduğu silah ile intihar etti, bir diğeri ise yine evde bulunduğu silah ile halasını ve eniştesini vurdu.](#) Çocukların hayatlarını bu kadar önemli biçimde etkileyen bireysel silahlanma ile mücadele için daha ciddi bir uyarı olabilir mi? [Umut Vakfı'nın](#) açıkladığı bir [araştırmaya göre](#) Türkiye'de dokuz milyon silah olduğu tahmin ediliyor, her 100 kişiden 12'sinde silah var ve Türkiye'de her yıl ortalama 4500 kişi silahlı şiddet olaylarında hayatını kaybediyor.

Bu ay bir başka işaret fişeği de İzmir'den geldi. [İzmir'de, kızına tecavüz eden iki gencin 2 yıl sonra tahliye olmalarına itiraz eden anneye, hakim "sen de kızına sahip çıksaydın" diye tepki verdi. Salondaki meslektaşlarını tanık gösteren kızın avukatı, hakimi HSYK'ya şikayet etti.](#) Şimdi söz Kurul'da. Kurul bunu bireysel bir tutum olarak görürse, bu hakim hakkında bir karar verecek ve karar ne olursa olsun çocuk istismarını önleme konusunda bir rol üstlenmemiş olacak. Eğer bunu bir işaret olarak kabul edip, birçok istismar davasında tekrar tekrar gündeme gelen hakim tutumlarını mesele ederse, o zaman [bu ülkedeki çocukların korunmasına yönelik tarihi bir rol oynamış olacak.](#)

Bu ay içerisinde yayınlanan bir başka haber de, medyanın çocuk koruma sistemindeki rolünü hatırlaması için bir uyarı niteliğindedir. Biz haberin linkini vermiyoruz, yaymamak gerektiğini düşündüğümüz için. Bir ünlünün çocuğunun kaçırılması teşebbüsü çocuğun adı ve fotoğrafı ile birlikte yayınlandı. Bu çocuk için ne büyük bir tehlike yaratıldığını fark edemiyor mu gazete editörleri? [Basın Kanunu'nun](#) mağdurun kimliğini yayınlamama kuralının (md.21) uygulama alanlarını belirlemek üzere medyanın da çocuk konusunu özel olarak ele alması gerekiyor.

Bu ay bir diğer dikkatimizi gerektiren konu eğitim ile ilgiliydi. Anneleri 'gündeliğe' giden, bakıcılık yapan, babaları geçici işlerde çalışan [Ermeni çocukların, Gedikpaşa'da Ermeni İncil Kilisesi'nde eğitimlerine devam etmeye çalıştıkları ancak okula devam ve diploma hakkı olmadığı bildirildi.](#)

Türkiye'de misafir bir başka çocuk grubu ise çadırkentte yaşıyor. Suriye ve diğer ülkelerden iltica edenlerin yerleştirildiği çadır kentte pek çok çocuk bulunuyor. [Bu çocuklardan 3'ü Türkiye'ye göç ettikten hemen sonra babalarını kaybettiler.](#) Bu haber, çadırkentlerde yaşayan çocukların eğitim, sağlık, korunma ihtiyaçları ile ilgili özel bir çalışma gerektiğini gösteriyor.

Eğitim ile ilgili bir diğer dikkatimizi yöneltmemiz gereken konu da öğrenci yurtları ile ilgiliydi. [Tunceli'de kaldıkları yurdun koşullarından şikayetçi olan lise öğrencileri durumu protesto etti.](#) Protestonun dozu kaçınca, yurt zarar gördü ve öğrenciler kamu kurumlarına ait misafirhanelere nakledildiler.

Bir diğer işaret fişeği de ceza infaz kurumlarından geldi bu ay. [Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda kalan 5 kız çocuğu ilaç içerek intihar ettiklerini söyleyince hastaneye](#)

[götürüldüler](#). Burada anlaşıldı ki aslında ilaç içmemişlerdi, canları çok sıkılmıştı ve biraz insan görmek için yalan söylemişlerdi. [Bu haber bize, kız çocukları kadın mahkumlar ile birlikte kalıyor ve karşılanmayan bazı ihtiyaçları var diyor](#). İşte bu bir önleme fırsatıdır. Bu çağrıyı dikkate alırsak, pek çok çocuğun zarar görmesini önleyebiliriz.

Düşünmeli, dikkat etmeliyiz!

Çocukların zarar görmesi doğrudan onlara yönelmiş tehlikeler ile mücadele ederek önlenemiyor. Genel olarak toplumu veya sadece yetişkinleri ilgilendiren ya da çocuklara yönelik hizmetlere ilişkin kararlar alınırken, bu kararların çocuğa etkisini değerlendirmek gerekiyor. Çocukların zarar gördüğü olayların önemli bir kısmı bu dikkatin eksikliğinden kaynaklanıyor. Adeta kaş yapalım derken göz çıkarttığımız durumlara örnek teşkil edecek mart ayı haberlerini sıralıyoruz aşağıda:

Yetişkin kadınlar için ceza infaz kurumu oluştururken, [çocukların düşünülmemiş olmasının sonuçlarını gördük](#) Osmaniye Cezaevi ile gündeme gelen tartışmalarda. [Cezaevinde görüşme yapan insan hakları komisyonu üyeleri anneleri ile birlikte ceza infaz kurumunda bulunan 6 yaşından küçük çocuklara istihkak bulunmadığı için yemek çıkartılmadığını öğrendiklerini açıkladılar](#). Aynı dönemde CHP de kadın tutuklular için bir rapor hazırladığını duyurdu. Türkiye Çocuklara Yeniden Özgürlük Vakfı'nın Sabancı Vakfı desteği ile yürüttüğü "[Küçük Adımlarla Büyük Oyunlar Projesi](#)" de cezaevinde anneleri ile birlikte kalan çocuklara dikkat çekiyordu.

Kadınların karşılaştıkları bir başka tehlike aile içi şiddet. Bu aynı zamanda [çocuklar için de şiddetin tanığı veya mağduru olmak bakımından tehlike demek](#). O nedenle araştırmacı [Adil Gür'ün Milliyet Gazetesi için yaptığı araştırma](#), çocuk korumadan sorumlu birimlerin dikkate alması gereken bir araştırma olmalıdır. Bu araştırmaya göre Türkiye'deki her evli iki kadından biri şiddete maruz kalmış; yüzde 20,5'i çocukken-genç kızken babasından, yüzde 29,7'si annesinden, yüzde 15,6'sı ise erkek kardeşinden dayak yediğini söylüyor. Kadınların yüzde 27,9'u ise annesinin babasından şiddet gördüğünü ifade ediyor.

Sağlık politikalarının çocuklar üzerindeki etkilerine bir örnek de [serebral palsi hastası bir çocuğun tekerlekli sandalye ihtiyacının karşılanamaması](#) ile gündeme geldi. 9 yaşında serebral palsi hastası çocuk mevsimlik işlerde çalışan bir baba ve annesi ile Mardin'de yaşıyor. Ailenin 2 çocuğu daha var. Tek odalı bir evde yaşıyorlar. Esra'nın beden hareketlerini yapabilir hale gelmesi için haftada beş gün fizik tedaviye, ayda bir Diyarbakır'a, altı ayda bir de İstanbul'a kontrole götürülmesi gerekiyor. Bir de tekerlekli sandalye gerekiyor. Ancak devlet haftada iki gün 30 dakikalık fizik tedaviyi karşılayabiliyor ve bunlardan birinde de bacağı kırılmış; tekerlekli sandalyeyi ise karşılayamıyor. [Sağlık politikalarının Esra ve Esra gibi 2 milyon çocuğun tedavisi için yapılması gerekenler hakkında daha kalıcı çözümler üretmesi gerekiyor](#).

Bu ay çocuklar için ne yaptık?

Yazının buraya kadar olan kısmında çocuklara zarar vermiş veya verme riski taşıyan ve bu özellikleri ile haber olan olayları ele aldık. Ancak toplumsal hayatımızda çocukla ilgili olup bitenler bunlardan ibaret değil. Bir de olumlu bir gelişme olarak haberlere konu olan olaylar var. Çocuklara yönelik yapılan çalışmaların ve hizmetlerin de takip edilmesi, hem hiçbir şey yapılmadığı düşüncesinden kaynaklanan umutsuzluğu yıkmak hem de yapılanlar üzerinde bir toplumsal denetim oluşturmak bakımından önemlidir. Yazının bu bölümünde

farklı sektörleri ilgilendiren gelişmeler ve yeni hizmet modellerine ilişkin haberlere yer veriyoruz.

Sosyal hizmet çalışmaları konusunda

["Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun", Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün onayının ardından 20 Mart günü Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.](#) Yasa ile kanunun uygulanması için Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın taşra teşkilatına sosyolog, sosyal çalışmacı, hemşire, çocuk gelişimcisi, bakıcı anne ünvanlarından oluşan 362 kişilik kadro verildi.

Eğitim konusunda

Mart ayında eğitim alanında yapılan en önemli çalışma, [zorunlu eğitimi 12 yıla çıkararak yasa oldu.](#) Bu yasa [düz liselerde ve orta öğretim okullarında imam hatip kısımlarının açılması,](#) [Kürtçe'nin seçmeli ders olması](#) gibi eğitim sistemi ile ilgili pek çok başka değişiklik daha içeriyordu. Yasa, gündeme geldiği andan itibaren [pek çok itiraz ile karşılaştı,](#) [kabul edildikten sonra da itirazlar devam ediyor.](#) İtirazlar en çok kademeli eğitim sisteminin çocuğu okul dışına, çalışmaya ya da erken evlendirilmeye itecek olması üzerinde yoğunlaşıyor. [Başbakan'ın yasa ile ilgili "aileler kızlarını okula göndermek istemiyorlar, biz de onlara evlerinden devam etme olanağı sunuyoruz" şeklindeki açıklamaları](#) da bu kaygıları haklı çıkarır nitelikte. 25 milyon çocuğu ilgilendiren bir yasanın çocuklara danışılmadan yapılması itiraz noktalarından biri, bir diğer itiraz noktası da [yasanın öngördüğü sistemi hayata geçirecek öğretmen, derslik vb. ihtiyaçların nasıl karşılanacağını öngörülmemiş olması.](#) [OECD raporuna göre Türkiye öğretmen açığında birinci sırada; Dünya Bankası yayınına göre ise özel okul, dersane ve bölgeler arası farklılıklarla fırsat eşitliği önemli bir sorun](#) olmaya devam ediyor. Hal böyle iken [altyapı planı yapılmadan zorunlu eğitim süresinin uzatılmasının çocukları nasıl etkileyeceğine ilişkin sorular da sorulmaya devam ediyor.](#) Bu konuda kaygı veren başka bir gelişme de aynı yasa içerisinde yapılan bir düzenleme ile her öğretmen ve öğrenciye tablet bilgisayar verilmesi başta olmak üzere, eğitim ortamlarında teknolojik donanım, yazılım, internet erişiminin yaygınlaştırılmasını hedefleyen [Fatih Projesi kapsamında yapılacak alımların Kamu İhale Kanunu kapsamı dışına çıkarılması oldu.](#)

Eğitim alanındaki değişikliklerden biri de özel okulların açılacakları yerleri düzenleyen yönetmelikte yapıldı. [Yapılan değişikliğe göre](#) özel okulların içkili yerlere yakın açılmasını yasaklayan düzenleme yürürlükten kaldırıldı. Bir diğer değişiklik ise önceki yıl Milli Eğitim Bakanlığı'nın lise öğrencilerine müjde olarak duyurduğu [45 güne varan izin hakkının, bir gece ansızın kaldırılmasıydı.](#) Bu değişiklik aynı bakanlık tarafından bir yanlışın düzeltilmesi olarak duyuruldu ve [bu çelişkinin açıklanması mümkün olmadı.](#)

Bir de anne eğitimi konusunda çalışma örneği vardı bu ayın haberleri arasında. [Kırıkkale İl Halk Eğitim Müdürlüğü çocukların daha bilinçli eğitilmesi amacıyla annelere yönelik çocuk gelişimi kursu açtı.](#) Devlet tarafından tüm vatandaşlara yönelik olarak sunulması gereken bu hizmetlerin bu kadar naif uygulamalarını bile sevindirici bulurken, bu kursların düzenli eğitim biçiminde tüm anne-baba adaylarına ve anne- babalara verildiği günlerin yakın olduğunu ümit etmek istiyoruz.

[Annelerin bilgilendirilmeleri alanında örnek çalışmalardan biri de Mardin'de gerçekleştirildi.](#) Anne sütü ile beslenmenin önemini anlatan ve 4 dilde hazırlanan bilgilendirme çalışmalarının [diğer alanlara da yaygınlaştırılmasını umuyoruz.](#)

Bu ayın eğitim alanındaki en önemli haberlerinden biri de [Milli Eğitim Bakanlığı'nın okulda süt dağıtımı ile ilgili kararıydı](#). Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Politikalar Forumu uzun süredir okullarda yemek verilmesi ile ilgili bir [savunu çalışması yürütüyor](#). Okullarda beslenmeyi ilgilendiren bir başka konu da kantin uygulamaları ile ilgili. [Bir grup öğrenci kantinlerin pahalılığını protesto ederek evden getirdikleri yemekleri yemek isteyince, okul müdürü ve polisin müdahalesi ile karşılaştılar](#). Aslında [ifade özgürlüğünün ihlali bakımından da eğitim ortamlarının yeniden düzenlenmesi ihtiyacını ortaya bu uygulama](#), okullarda beslenme konusunun süt dağıtımı ile çözülemeyeceğini ve bütünlüklü bir politikaya ihtiyaç olduğunu ortaya koyuyor.

Diğer konularda

[Söke Kent Konseyi bünyesinde oluşturulan Söke Çocuk Meclisi ikinci genel kurul toplantısında seçim yaptı](#). Çocukların kent yönetimine katılımını sağlamaya yönelik [bu uygulamaların hem ildeki bütün çocukların katılımını sağlayacak bir model ile yaygınlaştırılmasına, hem de bütün illerde uygulanmasının sağlanmasına ihtiyaç var](#). Aynı zamanda da gerçek bir katılım için bilgilendirme ve karar süreçlerinin çocukların iradelerini yansıtabilecek biçimde yeniden yapılandırılması gerekiyor. En çok da yetişkin tutumlarının gözden geçirilmesine ihtiyaç var.

Bu sözlerin takipçisi olalım!

Yazının bu bölümüne kadar gelmişseniz yorulmuşsunuz ve sormuşsunuzdur: Ne çok sorun var, iyi bir şey derken bile altından bir eleştiri çıkıyor. Ne olacak bu çocukların ve bu memleketin hali, yok mu bunun bir çaresi diye. Siyasetçiler veya bürokratlar tarafından çocukları ilgilendiren konularda verilen sözler, bu ruh hali içerisindeki insanların yüreğine su serpiyor. Ama olaylar ve eleştiriler arttığında dile getirilen bu taahhütler bazen unutulup gidiyor. Bu bölümde bu sözlerle yer veriyoruz ki, takipçisi olalım ve hayata geçirilmelerini sağlayalım.

[Çocuk hakları ile ilgili konularda BM Çocuk Hakları Komitesi'ne bireysel başvuru hakkı tanınan bir protokol imzaya açıldı](#). Protokole göre, hak ihlaline maruz kalan çocuklar, Komite'ye bireysel başvuruda bulunabilecekler. İlgili çocuğun bilgilendirilmiş onayı bulunmak şartı ile veya çocukların yüksek yararına hareket ettiklerini kanıtlayabilirlerse, üçüncü kişiler veya tüzel kişiler de başvuruda bulunabilecek. Çocuk hakları ihlallerinin izlenmesi bakımından çok önemli bir olanak sunan protokolü Türkiye henüz imzalamadı. [Türkiye'nin bu protokolü imzalamasını sağlamak, çocuk hakları alanında yapılacak en önemli çalışmalardan biri olacaktır](#).

[Milli Eğitim Bakanlığı, bir soru önermesine verdiği cevapta](#) "çocukların karşı karşıya oldukları risklerin belirlenmesi ve uygun müdahalelerle risk faktörlerinin en aza indirilmesi için bir ölçme aracı (RİDEF) geliştirdiklerini, bu araçla toplanan bilgiler ışığında çocuğa ilişkin bireyselleştirilmiş müdahale yöntemleri geliştireceklerini açıkladı. Çocuğun okul sistemi dışında kalması ve ihmal yada istismar mağduru olmasını erken müdahale ile engellemeyi amaçlayan bu sistemin bu yıl uygulamaya başlanacağı duyuruldu.

AYIN KONUSU: Fiziksel istismara tolerans mı gösteriyoruz?

Trabzon'un Araklı İlçesi Kayaıçi Köyü'nde bir adamın yolda yanına gelen çocuğu tekme tokat dövdüğünü ve kaldırıp yere vurduğunu [17 Mart tarihinde ortaya çıkan bir güvenlik kamerasının yaptığı kayıttan öğrendik](#). Olay iki ay önce olmuştu. Bu süre boyunca çocuğun başına başka ne geldiğini bilmiyoruz. Ama sonrasını biliyoruz. [Önce yapılan araştırma sonucunda bu adamın çocuğun babası olduğu anlaşıldı ve baba tutuklandı](#). Ardından tutukluluğa itiraz edilince tutuklanan baba serbest bırakıldı ve baba serbest bırakılınca bu sefer babasının fiziksel istismarına maruz kalan çocuk, 6 aylık kardeşi ve annesi ile birlikte Trabzon'a getirilerek koruma altına alındı. Bu sefer anne Trabzon Çocuk Mahkemesi'ne müracaat etti ve çocuğunu alarak köyüne dönmek için tedbir kararının kaldırılmasını talep etti. [Bu talep üzerine bir sosyal inceleme yapıldı ve hazırlanan rapor sonrasında mahkemece babanın psikolojik tedavi almasına ve çocuğun ailesine iade edilebileceğine karar verildi](#). Bütün bunlar 7 gün içinde oldu.

Bu olanları sırasıyla okuduğunuzda, "evet, çocuğun yararının korunması için gerekli olan her şey yapılmış ve çocuk şu anda güvende" diyebiliyor musunuz? Eğer yanıtınız "hayır" ise, bu süreci araştırmadan çocukları istismardan korumayı hedefleyen bir sisteme sahip olma olanağımız bulunmadığını kabul etmemiz gerekir.

İşte size yanıtlanması gereken birkaç soru:

- * Bir çocuğun ailesi yanında korunmasına elbette öncelik verilmeli ve desteklenmeli; ancak bu çocuğun ve bebeğin ailesinin yanında gerçekten güvende olduğundan emin miyiz?
- * Sadece babanın psikolojik tedavi alması bu güveni sağlamaya yeterli mi?
- * Trabzon'un bir köyünde yaşayan baba bu tedaviyi nerede ve nasıl alacak?
- * Bu tedaviyi alıp almadığını kim, nasıl denetleyecek?
- * Annenin çocuğuna şiddet uygulamadığından emin miyiz?
- * En azından babası tarafından uygulanan şiddeti engellemeyen anne çocuğunu ihmal ettiğine göre onun da bu eyleminden sorumlu tutulması ve destek almasının sağlanması gerekmiyor mu?
- * Çocuğun yaşadığı örselenme ile ilgili ne yapılacak?
- * Bu çocuk veya kardeşi tekrar şiddete maruz kalırsa, aileye iadesine bu kadar çabuk ve yetersiz destek ile döndürülmesini öneren ve bu kararı veren kişi bundan sorumlu tutulacak mı?

Bunlar çocuk koruma sistemimizi yeniden yapılandırabilmek için yanıtlamamız gereken sorular. Ama asıl şu sorunun yanıtını arama cesaretini göstermek zorundayız: Video kaydındaki şiddeti bu adam bir başka adama uygulasaydı, bu kadar çabuk tahliye edilir miydi? Bu sorunun yanıtı hayır ise, koruma ve adalet sistemimizin çocuğa karşı fiziksel istismara böyle bir tolerans göstermesinin nedenini bulmadan sorunu çözemeyiz. Burada ciddi bir tolerans söz konusu; anneden başlayarak, incelemeyi yapan sosyal çalışma görevlisine, kararı veren hakime, konuyu haber yapan gazeteciye kadar uzanan bir şiddeti makul görme hali. Asıl üzerinde durulması gereken konu budur.